

NOTES SUGGERIDES PER LA CONFERENCIA DONADA PER EL
Sr. VENTURA GASOL EN EL SALO DE DESCANS DEL GRAN TEATRE
DEL LICEU EL DIA 6 DE MAIG DEL 1.933.

=====

La nacionalització del Teatre partint de la base de l'unitat del Liceu es idea simpàtica, però un xic difícil - tosa. L'unitat del Liceu no es cosa nova. Presidí la fundació, inspirà la circular prop del Circol i determinà la subvenció voluntaria al Conservatori.

La circulació entre els Grans Teatres afavorint autors i cantants nacionals fou proposit fonamental de la temporada de Teatre Nacional iniciada per l'empresa del senyor Rodés. Cal tenir en compte els efectes de la circulació a la inversa, es a dir, portar-nos obres estrangeres de migrada valua, retornant a les imposicions de les cases Editorials, prou conegudes.

La decadencia del Teatre del Liceu no deu atribuir-se a manca de idoneitat de les empreses solsament. Es clar que la lluita entre elles agreuja la situació en temps difícils. Però fonamentalment l'explendor o decadencia obeeix a causes merament econòmiques. Si la Ciutat es rica, les temporades sont esplendides i el Teatre està curull. En epoques de crisis els quadres de companyia han d'esser mal pagats i per tant de qualitat mes baixa. No obstant, l'habilitat d'un Empresari i d'una Junta poden atenuar els efectes del factor

economic mitjançant la presentació de novetats que amb l'ajut de la crítica desorientin l'opinió i retardin el judici.

A favor de la nacionalització obren els factors de la primera materia i de la Nació petita de que ens parlava el senyor Gasol, mes que res el renom adquirit pel Liceu sotmes tant solsament a la iniciativa privada, ço que assegura l'èxit de la nacionalització doncs es tracta de cosa experimentada.

Cal tenir en compte que el Teatre Nacional resultarà molt mes car que el Liceu actual, i si es treu de la Junta la direcció i defenses que posa en practica, no es podrà comptar que les carregues del presupost gravitin sobre la Propietat com fins ara. Es doncs l'aspecte economic el que caldrà estudiar amb major cura, ho i tenint en compte els recursos que la Generalitat podrà obtenir del traspàs dels serveis de la Radio.

En epoques de prosperitat, la situació de la Propietat es expedita, doncs pot lliurar al abonament les funcions i espectacles que no pugui fruit. En epoca de crisis la subvenció com tractant-se d'un abonament obligat, pesa sobre la Propietat d'una manera abrumadora. Cal esmentar dues classes de Propietat: de llunetes i de llotges. Per les primeres, la solució es mes planera; no tant per les llotges.

Avans que tot, cal situar el verdader caracter de la propietat del Liceu, es a dir, que està repartida en accions de la plena propietat del edifici i de tot l'actiu social i amb facultat adés de fruit de determinades localitats mitjançant el pagament de les subvencions i altres carregues que la Societat acordí en us del seu Reglament.

Les consideracions que acabem d'apuntar sont suficients per demostrar que la tasca que en el seu dia haurà de des -

3)

enrotllar la Ponència encarregada d'estudiar el pla de la nova estructuració del Gran Teatre del Liceu per convertir-lo en Teatre Nacional, exigeix previament la recopiàció de dades del funcionament del Teatre a l'estat actual i les ensenyances de la seva evolució durant els 86 anys que porta d'existència, no menys que un canvi d'impressions amb el propi senyor Gasol sobre l'abast del seu projecte, es a dir, de les solucions que per banda de la Generalitat consideri viables.

Tot aixó ens permetrà plantejar el problema de nacionalització.

Com ja es sabut que problema ben plantejat es problema resolt, sols d'aquest modo li serà possible a la Ponència determinar les solucions concretes o indeterminades que el problema ofereix.

En un anex apareixen les dades principals a tenir en compte en els respectius quadros ~~anomenats~~.

FORMES D'EXPLOTACIÓ

Durant 86 anys d'existència, el Teatre ha funcionat per concessió donada per la Societat a diverses Empreses que a llur carrec prenent l'explotació, subjecte al plec de condicions previament estipulat i acceptat de comú acord. L'explotació directa per la Societat sols ha tingut lloc per excepció en balls de disfresses, alguna temporada de concerts i alguna funció extraordinària de beneficència o de Gala.

L'alta direcció artística se l'ha reservada sempre la Junta de Govern, com acrediten els plecs de condicions al exigir a les empreses el quadro de companyia, mantenint la facultat de refusar artistes i obres durant el curs de les temporades, exigint sancions per incompliment de les clau -

sules del plec etc. etc.. Val a dir no obstant que quant s'ha trovat un bon empresari, la direcció artistica efectiva s'ha delegat a ell i encara l'Empresa s'ha vist ajudada abastament amb subvencions extraordinaries mentres no apaguessin abusos de la confiança otorgada. La direcció d'un Comité alient a la Junta de Govern sols s'ha vist recenment i encara barrejada amb l'intervenció d'un Director Artistic amb experiencia d'Empresari.

L'article 42 del Reglament lleugerament reformat com la Junta proposarà per a fer-lo mes expedit, oferirà també un altra formula per l'explotació del Teatre.

El donar la Societat el Teatre amb el decorat i mecanismes i totes les dependencies en arrendament, com es fa ordinariament en els teatres de propietat particular, es formula que no s'ha cregut necessari mai arribar-hi i que exigiria certes garanties variables segons la qualitat de l'arrendatari.

Aquestes quatre formules permetran estudiar o combinar la que resulti mes adient per el cas de crear un Teatre Nacional.

La complicació propia del funcionament d'un teatre aconsella la unitat en l'autoritat suprema del seu regisme, no pas recaient exclusivament en el titol de Propietat, pero mai oblidant dit factor, que siguin les que vulguin les aportacions donades pel seu funcionament no es pas licit encara menyspreuar.

La funció de l'Empresari no es limita a la combinació de temporades, audicions de diversses escoles i quadres d'artistes, ço que es propi diguem-ne de la direcció teatral. A l'Empresari propiament dit li resten moltes altres tasques que gairebé el fan practicament indispensable. La formació, desenrotllo i manteniment de l'abonament, no es cosa d'un dia, sino d'anys i a través de moltes temporades,

i ací es d'esmentar el gran contingent d'abonament que assolí pel seu continuat esforç i intel·ligència l'Empresa del senyor Mestres. Els tractes amb els artistes, particularment els de més renom, exigeix una gran practica, doncs constitueix un món contractual especialíssim. El tracte amb la "diva" ha d'esser atent i delicat a l'ensem que formal i autoritari. El maneig de les grans masses ofereix dificultats cada dia més greus, doncs disfresant-se de conflictes socials, recol·len molts cops llurs pretencions exagerades en organismes paritaris cridats a resoldre qüestions de la practica corrent, no pas de les circumstancies especialíssimes del Liceu. Per aquest camí arribaríem a tot el personal que intervé en la Casa, inclos pels afers més modestos.

DADES D'ORGANITZACIO DE LA SOCIETAT

La Societat del Gran Teatre del Liceu de caracter merament cultural, d'ordre civil i amb plena personalitat jurídica, repartida en Accions, ve regida per una Junta de Govern nomenada per la Junta General, i per un President directament elegit per a tal carrec, que te conferides facultats excepcionals, segons el Reglament.

L'administració esta confiada a la Majordomia que a l'hora assumeix les funcions de custodia de l'arxiu social i la quefatura de les oficines de Secretaria i del personal permanent, que cuida de la conservació i vigilancia de la Casa, venint a esser al propi temps el braç executor dels acords de la Junta de Govern. En els ultims temps s'ha pres molta cura d'organitzar la plantilla de personal, determinant llurs funcions, inclus en les epoques de funcionament del Teatre i en aquest sentit caldria persistir-hi, per evitar dificultats i competencies amb el personal ocupat tem -

poralment sols mentres el Teatre es obert. En dita plantilla hi figuren personal que a part d'altres feines s'enca- rrega dels serveis de càlfeacció i ventilació, alumbrat amb el seu quadro i mecanismes d'escenari etc. etc quant el Teatre funciona.

Malgrat haver sigut ideal de la Societat tenir les portes del Teatre obertes la major part de l'any, com tal proposit no es practicament assolible sense l'ajut del grand public de Barcelona, quedà establert en el plec de condi- cions amb les empreses, la facultat dels Propietaris de re- tornar a l'Empresa les localitats que no volia ocupar, a canvi de la respectiva subvenció augmentada en un deu per cent. Avans d'aixó la Propietat abonaba pel seu compte les localitats que no podia ocupar i encara s'havia fet una re- venda diaria de les localitats de Propietari que no obstant esser permesa per el Reglament produia una competencia en front de la taquilla de l'Empresa que evidenment convenia evitar. La clausula referida del plec de condicions mataba d'arrel dita competencia constituint al propi temps i d'una manera automática un saludable advertiment de que el gran public de Barcelona sia per la causa que vulga, no responia, doncs era de tots reconegut que el funcionament del Teatre no podia recaurer sols a carrec del Propietaris. Una forma o altra de regular aquesta garantia es farà indispensable a la Ponencia per a obtenir la votació del seu projecte de Teatre Nacional. Aixis i tot aquest traspas de localitats a l'Empresa per la propietat llotges exigeix un estudi es- pecial.

Es data molt per tenir en compte que la propietat llotges que va arribar a tenir una marcada preferencia, fou castigada en succesives ocasions per acords de la Junta Ge- neral de remarcable injusticia. Prenent per exemple la lo- calitat llotja del pis primer, resulta que llur subvenció

(7)

ve augmentada en un quinze per cent amb destinació a les despeses generals de la Casa. En subvencions per a obres ve sent establert com a cosa corrent que es carregui a la propietat llotja un deu per cent qu'es rebaixat a la propietat lluneta. Ademés de tot aixó i com a conseqüència de la modificació del Reglament que repartí les subvencions de les set-centes setanta-quatre accions amb un total de mil unitats de pagament, s'atribuiren nou unitats de pagament a dites llotges de primer pis, quant solsament representen pels efectes de votacions ordinaries, sis accions o sis vots.

En contra d'aixó i per altra part existeix (per què no dir-ho) la repugnancia, tal volta exagerada de que les llotges de propietat puguin passar a esser ocupades per altres persones que no siguin familiars o amics del Propietari. Dita repugnancia que deriva d'esser particular la propietat dels mobles i decoració de les avant-llotges, algunes de gust exquisit i de preuada valúa, l'hem qualificat d'exagerada tractant-se de la llotja propiament dita, tota vegada que mobiliari, decorat i conservació, pertanyant i pertocan a la Societat. El tracte d'injusticia que sofreixen per l'exemple que havem donat, les llotges ordinaries de primer pis, abasta també a totes les altres llotges i encara per motius de falta d'adaptació en el Reglament, a les llotges d'escenari comunment denominades "banyeres" i a les llunetes que gaudeixen de l'entrada transmissible a diari que estan afectades de 25 per cent de recarrec en la unitat de pagament.

Pel que toca a les llotges malgrat les varies unitats de pagament, sols gaudeixen d'una sola entrada personal, i la facultat d'adquirir algunes altres entrades a preu reduït.

Per tot quant acabem d'esmentar estimem logic suggerir a la Ponencia per si vol tenir-ho en compte, que en l'

estudi de valorització de lo que cada Propietari poseeix, prengui per base el regim de pagament amb que cada Propietari ve contribuint al sosteniment del Teatre, lo que li reportaria la doble avantatge d'esmenar errades sofertes en la vida de la Societat i trovar molt facilitades les operacions numeriques al gaudir per divisor la xifra de mil unitats.

Ja posats en aquest terreny, siguins permés avançar un xic mes.

FORMULES DE VALORITZACIO

Com molt avans hem dit, a cada Propietari li pertany si es de lluneta, una millessima part de l'actiu social i li perteneix també el dret de fruir de la localitat pagant les subvencions corresponents.

L'actiu social el podem dividir amb dues parts;

CASA Nº 6 RAMBLA DEL CENTRE. El valor d'aquesta casa de la que manca pagar alguns terminis establerts per la seva adquisició, es de determinació sencilla i entra dins la practica de valorització de finques urbanes, i

CASA Nº 1 bis DEL CARRER DE SANT PAU, o sigui l'antic Teatre amb totes les seves dependencies i servituts actives. El seu valor es de fixació mes laboriosa, pero existeixen dades precises de la construcció, reformes i millores successives; de les revisions techniques del Registre Fiscal i de la revisió tecnica d'assegurances contra incendis, en que ademés del edifici, instalacions i mecanismes, s'hi comptent l'existencia de decorat que tantes voltes ha sigut anomenat el Tresor Artistic de la Casa.

La determinació d'aquest valor ofereix un interes especialissim per el cas de donar el Teatre baix la formula d'arrendament.

Anomenant - R - valor de la Casa Rambla

P - valor de la Casa Sant Pau

D - despeses anyals per carregas d'assegurances, contribucions, impostos, personal d'administració permanent tecnic i atencions de sosteniment. (El valor de D pot resultar de la suma de repartiments passius per cens, repartiment extraordinari de 85.000 pessetes i 15 % de les llotges en que venent cubrint-se dites carregues)

Interes fixat per capitalització 4 per cent

tindrem que a l'unitat de pagament li pertany $R + P - \frac{D}{0,04}$
 $\frac{\quad}{1.000}$

La facultat de fruir una localitat a canvi del pagament de les subvencions acordades, pot valorar-se partint del concepte següent;

Dita facultat equipara al Propietari a un abonat de la mateixa localitat. La diferencia doncs entre el preu dels abonaments i el de les subvencions que per temporades de funcions devenguin els Propietaris, seràn base de la valorització que quedarà reduïda a la capitalització de dita diferencia.

Aixis per unitat de pagament corresponent per la dita facultat si A es abonament i S suma de subvencions

$$\frac{\frac{A - S}{0,04}}{1.000}$$

Resumint, a cada unitat de pagament per tals conceptes correspondrà doncs

$$\frac{R + P - \frac{D}{0,04} + \frac{A - S}{0,04}}{1.000} \quad \frac{R + P + \frac{1}{0,04} (A - S - D)}{1.000}$$

Totes les dades per aquesta formula sont perfectament conegudes. Els preus dels abonaments es trobaràn en els prospectes de temporades. Les altres dades sont tretes del arxiu de la Casa i figuren en els quadros del anexe.

Aplicant a cada classe de localitat el número d'unitats

i fraccions d'unitat que li corresponguin, serà facil i sencill de determinar lo que pertoqui a cada una d'una manera justa i equitativa salvant l'escull de regateixos enotjosos.

Tant sols tractant-se de localitats d'importancia quals Propietaris mai han lliurat dites localitats a l'abonament, ni han usufructuat les avantatges del retorn, fora adient tal volta un tracte de certa elasticitat que en justicia no fora tracte de favor donada la dignitat amb que han pogut i sabut mantenir la qualitat de Propietari del Liceu.

Sense una consulta previa al senyor Gasol, me guardaria molt be d'avançar amb aquest projecte per lo que diu a les defenses a favor de la Propietat, contra una abusiva derrama de subvencions que resultaria de tenir el Teatre funcionant tot l'any, i sigui la que es vulgui la cooperació indispensable del gran public.

No obstant tinc confiança de que es podria arribar a un acord.